

SALVATORE QUASIMODO, MIO PADRE

Apám, Salvatore Quasimodo

Sulle rive del grande lago Balaton, in Ungheria, c'è un boschetto formato da alberi celebri, cioè piantati da uomini che si sono distinti in ogni campo dell'arte e della scienza.

Quasimodo ha voluto che il suo albero, un tiglio, fosse piantato vicino a quello di un altro grande poeta, anch'egli premio Nobel: l'indiano Rabindranath Tagore. Da allora, era il 1961, ogni anno, un amico ungherese - il poeta e critico letterario György Szabó - inviava a Quasimodo due foglie dell'albero per documentarne la crescita. L'ultimo anno, il 1968, le foglie sono arrivate a Milano quando il poeta non c'era più, essendo mancato ad Amalfi il 14 giugno.

Sono molto legato all'Ungheria, paese che ha riservato così tanto interesse ed affetto nei confronti della figura di mio padre, tanto da dedicare alla sua memoria un Premio di poesia, promosso dalla Fondazione Salvatore Quasimodo, presieduta da György Szabó. Ideatore, fondatore e animatore instancabile del Premio è Franco Cajani, fine poeta e uomo di cultura, che ha assunto sin dall'inizio la Presidenza della Giuria.

Lo scorso anno abbiamo festeggiato con grande risonanza la decima edizione.

Ho così potuto riabbracciare il caro vecchio Szabó, amico sincero e profondo, e conoscere giovani nuovi talenti nell'ambito dell'arte poetica.

Per me è sempre stato un grande onore ed una grande emozione essere presente e sono veramente dispiaciuto di non poter partecipare a questa edizione, ma non mancherò sicuramente il prossimo anno. Vorrei pubblicamente ringraziare tutte le istituzioni coinvolte nella manifestazione, dal Sindaco di Balatonfüred all'Istituto Italiano di Cultura per l'Ungheria al Ministero della Cultura ungherese e quanti hanno lavorato in questi anni per tenere in vita la memoria di Salvatore Quasimodo, in particolare László Cserép a cui sono legato da una sincera amicizia.

Parlare di Salvatore Quasimodo per me significa far riemergere tanti ricordi.

La prima immagine che riaffiora nella memoria è quella di mio

Magyarországon, a Balaton partján található egy híres fából álló kis park. A fák ültetői a kultúra és a tudomány minden területén kiemelkedőt alkotó személyiségek voltak.

Quasimodo úgy kívánta, hogy hársfája egy másik nagy költő, a szintén Nobel díjas indiai Rabindranath Tagore fája mellé legyen ültetve. Attól kezdve, 1961-ről beszélünk, magyar barátja, az irodalomkritikus és költő Szabó György minden évben küldött Quasimodonak két levelet a fáról, hogy növekedéséről tájékoztassa. Az utolsó évben, 1968-ban, mire a levelek Milánóba érkeztek a költő már nem volt az élők sorában, június 14-én Amalfiban elhunyt.

Nagyon szeretem Magyarországot, mivel annyi érdeklődést és ragaszkodást tanúsít apám emlékével szemben: költészeti díjat alapított emlékére, melyet a Salvatore Quasimodo Alapítvány ítél oda, melynek elnöke Szabó György. A Díj szellemi atyja, alapítója, fáradhatatlan szervezője Franco Cajani, kiváló költő, a kultúra jeles képviselője, kezdetől fogva a zsüri elnöke.

Az elmúlt évben nagy sikerrel ünnepeltük a tizedik díjosztást.

Így újra meg tudtam ölelni a drága jó Szabó Györgyöt, régi hűséges barátomat és fiatal, új tehetségeket ismertem meg a költészet műfajában.

Mindig nagy megtiszteltetés és érzelmi megrendülés volt számomra a részvétel ezeken a díjosztásokon és őszintén sajnálom, hogy ebben az évben nem tudtam résztvenni, de jövőre egész biztos ott leszek. Nyilvánosan köszönetet szeretnék mondani az eseményben érdekelt intézményeknek, a balatonfüredi polgármestertől kezdve az Olasz Kultúrintézetig és a magyar Kulturális Örökség Minisztériumáig és mindazoknak akik ezekben az években Salvatore Quasimodo emlékének megőrzése és fenntartása érdekében dolgoztak, különösképpen Cserép László barátomnak.

Salvatore Quasimodoról beszélni számomra sok emlék felbukkanását jelenti.

Az első, emlékezetemben felmerülő kép apámról az utolsó találkozásunk, néhány nappal Amalfiba történő elutazása előtt, ahonnan aztán nem tért vissza többé.

Egy kicsit furcsán viselkedett aznap, a szokásosnál érzékenyültebb volt. Emlékszem, hogy azt mondta, hogy fáradtnak, gondterhelteknak érzi magát. A fürdőszobában volt, éppen borotválkozott, majd utána együtt mentünk enni valamit és ittunk egy whiskyt. Az olasz irodalmi Nobel-díjasok számára vésett ezüst medált adta nekem a képmásával. Eleinte nem sikerült megtalálni, de mindenáron meg akarta keresni, míg aztán előkerült: mintegy előérzete az elszakadásnak. Ez volt az utolsó ajándékom apám kezeiből.

Hozzá fűződő kapcsolatomból bonyolult és nehéz volt: apám számára az apaság egy lassú és kései felfedezés volt: ez volt kamaszkorom titkos bánata.

Különös módon az iskola volt segítségemre a köztünk lévő akadályok eloszlatásában, megteremtve egy nyílt, elmélyülő, férfi a férfival jellegű párbeszéd alapjait, amelyben mindketten vissza szeretünk volna kapni a magunkba zárt, makacs csendbe burkolózott, elvesztegetett éveket. Az enyhülés első lépése volt, amikor a tanárom egy karácsonyi szonett megírását adta feladatombul. Makacssággal sikerült elérnem, hogy